

Kolegium polskich uczonych

■ W celu uhonorowania osiągnięć polskich naukowców, z inicjatywy jednego z polskich uczonych, Fundacja Kościuszkowska utworzyła w 2012 roku Kolegium Wybitnych Naukowców Polskiego Pochodzenia (Collegium of Eminent Scientists of Polish Origin and Ancestry) pracujących w Stanach Zjednoczonych. Celem Kolegium jest wyszukanie takich ludzi (których sukcesy mogą być znane tylko specjalistom wąskich dziedzin naukowych) i poinformowanie ogółu o ich osiągnięciach.

**Hanna Chroboczek Kelker,
Zbigniew Darzynkiewicz**

Na razie dobór członków Kolegium ogranicza się do uczonych nauk przyrodniczych (szeroko zdefiniowanych) oraz nauk społecznych.

W doborze kandydatów Rada Kolegium kieruje się następującymi kryteriami:

(i) tytuł profesora uniwersytetu lub kierownicze stanowisko na uniwersytecie lub w placówce naukowej – rządowej bądź prywatnej; (ii) co najmniej 50 publikacji naukowych; (iii) wysoki indeks cytowania publikacji autorstwa kandydata; (iv) kariera naukowa połączona z działalnością w głównych polsko-amerykańskich instytucjach naukowych, organizacjach technicznych lub stowarzyszeniach lekarskich; (v) dodatkowo stworzono kategorię członków honorowych – tytuł przyznawany będzie naukowcom amerykańskim, którzy działalnością i współpracą z polskimi naukowcami przyczynili się do rozwoju nauki polskiej.

Nazwiska członków Kolegium oraz ich sylwetki naukowe, wraz z opisem organizacji Kolegium, są opublikowane w witrynie internetowej (website) Fundacji Kościuszkowskiej (<http://thekf.org>, pod „Programs”) oraz ostatnio Polskiej Akademii Nauk (PAN) (<http://www.portalwiedzy.pan.pl/index.php/2014-09-19-08-13-57>, pod USA). Lista członków Kolegium ma już 260 nazwisk i stale się wzbogaca. Nominacje nowych kandydatów przychodzą od obecnych członków Kolegium, a także z Polski, od przedstawicieli PAN oraz Polskiej Akademii Umiejętności (PAU, Kraków). Nominacje (do rozważenia przez Komitet Organizacyjny Kolegium) może przysyłać każdy (pod adres jsm@thekf.org), podając w uzasadnieniu osiągnięcia kandydata na polu naukowym.

Prezes *Emeritus* oraz wiceprzewodniczący Rady Powierniczej Fundacji Kościuszkowskiej Alex Storożyński, Rada Powiernicza Fundacji, oraz obecny prezes tej instytucji, dr John Migiel entuzjastycznie poparli projekt stworzenia takiego Kolegium. Decyzję o utworzeniu Kolegium ogłoszono podczas 77. Balu Fundacji Kościuszkowskiej, którego gościem honorowym był Frank Wilczek, laureat Nagrody Nobla (fizyka, 2004), profesor Massachusetts Institute of Technology. Profesor Wilczek zgodził się zostać członkiem honorowym Rady Doradczej Kolegium Fundacji Kościuszkowskiej. Pozostałymi członkami Rady Doradczej są profesorowie: Roald Hoffmann, lau-

reat Nagrody Nobla z chemii (1981), Wacław Szybalski, genetyk i biolog molekularny, oraz Maria Siemionow, chirurg, która dokonała pierwszej w Stanach Zjednoczonych operacji przeszczepu twarzy. Przewodniczącym Kolegium jest dr Zbigniew Darzynkiewicz, wiceprzewodniczącym dr Ronald Hagadus, a członkami komitetu organizacyjnego zostali: dr Ewa Radwańska, dr Piotr Chomczyński, dr Waldemar Priebe oraz dr Hanna Chroboczek Kelker.

Lista członków Kolegium jest nie tylko dokumentem historycznym, ale również będzie miała praktyczne zastosowanie w nawiązywaniu kontaktów i współpracy naukowej między uczonymi obu krajów. Pomocna będzie także przy organizowaniu międzynarodowych konferencji naukowych, szukania konsultantów naukowych lub mentorów dla młodych naukowców.

Na liście Kolegium znajduje się wiele nazwisk światowej klasy uczonych, m.in. czterech laureatów Nagrody Nobla: Andrew Schally (fizjologia lub medycyna, 1977), Roald Hoffmann (chemia, 1981), Frank Wilczek (fizyka 2004), Jack Szostak (fizjologia lub medycyna, 2009), laureaci nagrody Fundacji Alfreda Jurzykowskiego, („polskiego Nobla”): Wacław Szybalski, jeden z pionierów biologii molekularnej, Jacek Hawiger, fizjolog molekularny, Karl Maramorosch, wirusolog, Aleksander Wolszczan, astronom oraz matematycy Andrzej Ehrenfreund, Tadeusz Iwaniec, Henryk Iwaniec, Krystyna Kuperberg i Jan Mycielski. Dziedzinę chemii godnie reprezentują Krzysztof Matyjaszewski, twórca nowej gałęzi w chemii polimerów, który ma już kilkanaście międzynarodowych nagród i odznaczeń, oraz wybitni chemicy – Krzysztof Pankiewicz i Waldemar Priebe. Fizyk Józef J. Zwislöcki jest członkiem National Academy of Sciences (USA), a wielu naukowców z listy Kolegium to członkowie zagraniczni PAN oraz PAU.

Siedziba nowojorskiej Fundacji Kościuszkowskiej mieści się przy 15 East 65th St.

Spośród członków Kolegium najliczniej reprezentowana jest (48%) biologia i medycyna (termin, który obejmuje szereg specjalności, jak:

biologia molekularna, genetyka, biochemia, immunologia, medycyna podstawowa oraz kliniczna). Dobrze są reprezentowane dyscypliny, takie jak: informatyka (14%), inżynieria (14%), matematyka (8%), fizyka (7%) oraz chemia (2%). Na liście Kolegium znajduje się również dwóch astronautów, dwóch astrofizyków, dwóch sejsmologów, dwóch specjalistów od biologii roślin, dwóch od nauki o żywności, jeden astronom, jeden oceanograf, jeden ekolog.

Znakomita większość członków Kolegium jest związana z uniwersytetami lub z instytutami naukowymi, tylko 5% pracuje w firmach prywatnych. Do ostatniej grupy należą m.in.: dr Piotr Chomczyński, założyciel i prezes firmy Molecular Research Center, Inc., Steve Wozniak, współzałożyciel Apple Computer,

Anne Wojcicki, współzałożycielka i CEO firmy „23andMe” – specjalizującej się w analizie genomów osobowych, oraz Susan Wojcicki, CEO YouTube.

Wielu z tych uczonych działa dla dobra nauki polskiej – współpracuje z placówkami naukowymi w Polsce, gości polskich uczonych w swoich pracowniach w USA oraz popiera organizacje polonijne, takie jak Fundacja Kościuszkowska lub Polski Instytut Naukowy w Ameryce. A więc mimo pozornego drenażu mózgów naukowcy polonijni pracują dla dobra kraju i dla dobra Polonii amerykańskiej. Powołanie Kolegium już spotkało się z entuzjastycznym przyjęciem ze strony naukowców polskiego pochodzenia w Stanach Zjednoczonych.

Fundacja Kościuszkowska wydaje się instytucją powołaną do patronowania takiej inicjatywie. Została założona w 1925 roku. Jej twórca i pierwszy dyrektor Stephen Paul Mizwa (Stefan Mierzwa) chciał zbudować „żywy pomnik” Tadeusza Kościuszki w celu umocnienia więzi pomiędzy Polską i Ameryką, dwoma krajami, którym on tak szlachetnie służył. Mając na uwadze taką misję

Fundacja prowadzi program stypendialny oraz program wymiany studentów, profesorów, naukowców pomiędzy Polską i USA. Propaguje w Stanach Zjednoczonych kulturę polską oraz wspaniałe tradycje nauki polskiej. Instytucja ta rozpoczęła działalność od programu stypendialnego dla Polaków studiujących w USA i Amerykanów studiujących w Polsce. Pierwszy fundusz stypendialny utworzony w 1926 r. wynosił 43 575 dolarów. W 1927 r. dr Mizwa otrzymał od Marii Skłodowskiej-Curie zgodę na utworzenie stypendium nazwanego jej imieniem.

Maria Skłodowska-Curie podczas dwóch wizyt w USA, w 1921 oraz 1929 roku, została entuzjastycznie powitana przez społeczeństwo amerykańskie, a o jej osiągnięciach naukowych szeroko informowano. Dzięki jej poparciu nowo założona Fundacja zyskała na prestiżu nie tylko wśród Polaków, ale i w społeczeństwie amerykańskim. Korespondencja między Marią Skłodowską-Curie i dr Mizwą stanowi cenny zabytek historyczny Fundacji.

Fundacja kontynuuje program stypendialny na skalę, która przerosła oczekiwania jego twórcy. W 2014/2015 r. przyznano na stypendia 944 800 dolarów, w tym 322 520 dolarów (30%) na stypendia dla studentów i naukowców specjalizujących się w naukach ścisłych (14 stypendiów przyznano naukowcom polskim i 34 amerykańskim).

Program stypendialny Fundacji ma również wymiar osobisty dla jednego z nas: Emil Chroboczek (ojciec HCK) otrzymał w 1932 roku stypendium, które umożliwiło mu ukończenie studiów doktoranckich na Uniwersytecie Cornell oraz pokryło koszty podróży. Po powrocie do kraju Emil Chroboczek został profesorem Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i osiągnął wspaniały dorobek naukowy.

Stephen Mizwa zorganizował w 1943 roku, w 400. rocznicę śmierci Mikołaja Kopernika, serię wykładów oraz galowy wieczór w Carnegie Hall, na którym honorowym gościem był Albert Einstein. Pamięć wielkiego polskiego astronoma kontynuowano. Na zamówienie prezesa Fundacji, dr Eugene Kusielewicz, dla uczczenia 500-lecia urodzin Kopernika, Henryk Mikołaj Górecki skomponował w 1973 roku „Symfonię Kopernikańską”.

Stwarzając Kolegium Wybitnych Naukowców Fundacja Kościuszkowska kontynuuje tradycje propagowania wspaniałych osiągnięć polskich naukowców, z których wszyscy Polacy mogą być dumni. ■

Artykuł ten został również opublikowany w „Kurierze Plus”, 9 grudnia 2014.

ROZMOWY Z CZYTELNIKAMI

Na rozmowy z Czytelnikami 24 stycznia oczekiwać będzie w godzinach od 10 do 12 red. **Tomasz Deptuła**, pod numerem tel. 212-594-2266 wewn. 113.

